

ММСТЕЦЬКА ОСВІТА У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

2021

Матеріали
студентської наукової конференції
18 березня 2021 року, м. Умань

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Рада молодих науковців та молодих дослідників факультету мистецтв
Студентське наукове товариство факультету мистецтв
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука
Київський університет імені Бориса Грінченка

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Матеріали

VIII Всеукраїнської студентської наукової конференції
(м. Умань, 18 березня 2021 р.)

Умань
Візаві
2021

Редакційна колегія:

Терешко І. Г., кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (гол. ред.);

Коваленко А. С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інструментального виконавства, голова Ради молодих науковців та молодих дослідників факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (відпов. ред.);

Калабська В. С., кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана факультету мистецтв з наукової роботи, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Андрощук Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Музика О. Я., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Радзівіл Т. А., кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Семенчук В. В., заслужений працівник культури України, доцент, завідувач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 10 від 29 березня 2021 р.)*

Мистецька освіта у контексті євроінтеграційних процесів : матеріали
М65 VIII Всеукр. студ. наук. конф. (м. Умань, 18 берез. 2021 р.) / МОН України,
Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини [та ін.] ; [редкол.:
І. Г. Терешко (голов. ред.), А. С. Коваленко, В. С. Калабська [та ін.]. –
Умань : Візаві, 2021. – 144 с.

До збірника увійшли матеріали VIII Всеукраїнської студентської наукової конференції «Мистецька освіта у контексті євроінтеграційних процесів», яка відбулася на базі факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини 18 березня 2021 року.

УДК 37.013:7]:37.014.25(4-6ЄС)(06)

ЗМІСТ

Бабенкова Яна

Формування естетичного світогляду школярів
у процесі навчання образотворчому мистецтву 7

Василенко Ганна

Пленерна практика
у розвитку цілісного бачення учнів профільних шкіл 10

Венгер Альона

Фантазійний живопис у змісті навчання
образотворчого мистецтва учнів профільної школи 13

Восхода Валентина

Активізація художньо-графічної діяльності учнів
у закладах загальної середньої освіти 17

Волошин Дмитро

Деякі особливості гітарної музики ХХ століття 20

Вусати Ірина

Марго Фонтейн та Рудольф Нуреев:
творчий шлях зіркового дуету 23

Глугоцька Роксолана

Феномен композиторської зрілості 26

Грабова Олена

Проблеми формування естетичного ставлення школярів
до українського декоративного мистецтва
на уроках художньо-естетичного циклу 29

Гребенкова Світлана

Особливості художнього виховання
учнів загальноосвітньої школи 33

Дашкевич Яна

Сучасні форми інтерпретації музичного фольклору
(на прикладі стилю «фольктронік») 36

Дмитренко Алла Молодіжна музика ХХ століття як соціокультурне явище	41
Журба Алла Хореографія, як засіб трансляції екологічної культури	45
Зарічна Карина Роль джазового музичного мистецтва у формуванні бродвейського джазу	49
Зінченко Дар'я Сюжетне малювання як засіб розвитку уяви і фантазії молодших школярів	54
Зуб Олена Варшавський період життя Михайла Глінки: історичний аспект	58
Ісакова Марина Роль хореографів бродвейського театру в сучасному хореографічному мистецтві	61
Караїменко Катерина Формування художньо-образного мислення школярів у процесі занять живописом	66
Коваленко Оксана Проблема професійної підготовки студентів мистецьких факультетів до вокально-педагогічної діяльності у педагогічній теорії	70
Колісник Марина Формування загальнокультурної компетентності учнів на уроках образотворчого мистецтва	73
Корніцька Юлія Використання компетентнісного підходу у навчанні учнів графічного дизайну	77

Корольчук Юлія Розвиток творчого потенціалу школярів засобами декоративної живописної композиції	81
Кочерга Оксана Декоративний живопис як чинник формування колористичної культури школярів	85
Луканська Поліна Роль реквізиту та декорацій у балетних виставах	89
Макарчук Яна Творчий шлях Джорджа Баланчина: від класичного до неокласичного балету	95
Паламарчук Андрій Розвиток художньо образного мислення в учнів у процесі рисування з натури	98
Пархоменко Вікторія Сутність поняття «графічний дизайн»	101
Пономарьова Тетяна, Види сценічного світла та їх призначення	104
Поночовна Даяна Видатний діяч хореографії США Марта Грем: життєвий та творчий шлях	108
Скарга Поліна, Пластична лексика як компонент виражальних засобів у синтезованому мюзиклі	110
Суцанський Вадим Аналіз та класифікація нетрадиційних виконавських прийомів на трубі	116

Ткаченко Ольга Формування позитивного ставлення молодших школярів до традицій українського народу засобами декоративного мистецтва	118
Ульянова Наталія Тенденції та особливості скрипкового виконавства в епоху романтизму	123
Устенний Євген Розвиток візуального сприйняття в учнів у процесі рисування з натури	129
Чудновець Ангеліна Ідейно-образний зміст та проблематика творчості Петра Чайковського	132
Шамрай Анастасія, Розвиток шоу-програм в Україні	135
Шнирьова Анастасія Специфіка індивідуального композиторського стилю Лео Брауера	140

імітація звуків природи, тварин та людини. По-четверте – ударно-шумові ефекти, отримані як за допомогою ударів різними предметами, так і видобуті в процесі беззвучного вдунання повітря в інструмент або його окремі частини. Крім зазначених прийомів до типів нетрадиційної техніки також слід віднести специфічну технологію дихання та елементи театралізації виконавського процесу.

Список використаних джерел:

1. Апатский В. Н. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства. НМАУ К., 2006. 432 с.
2. Cherry, A. K. Extended Techniques in Trumpet Performance and Pedagogy. Diss. DMA University of Cincinnati, 2009. 315 p.
3. Hoppe G. Ch. Die instrumentale Revolution: Entwicklung, Anwendung und Ästhetik neuer Spieltechniken für Rohrblattinstrumente Europäische Hochschulschriften: Reihe 36, Musikwissenschaft; Bd. 75, Teil 1. Frankfurt am Main; Bern; New York; Paris: Lang, 1992. 348 p.

Ольга Ткаченко,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри образотворчого
мистецтва О. М. Побірченко

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

У публікації досліджується феномен формування позитивного ставлення молодших школярів до традицій українського народу засобами декоративного мистецтва. Автором визначено, що мистецька спадщина є ефективним засобом виховання моральності, патріотичних почуттів, громадянської позиції, а також фактором впливу на позитивне ставлення молодших школярів до традицій українського народу.

Ключові слова: традиції, національні традиції, декоративне мистецтво.

Сучасний етап розвитку держави характеризується відродженням національної свідомості українського народу, молоді, насамперед, становлення справжнього громадянина і патріота. Це активізує процеси виховання громадянина, здатного до відродження, збереження та примноження духовних та матеріальних цінностей, які є здобутком української нації.

Етап відродження України відбувається за умови відродження власної національної культури. Характерною рисою культурного відродження вважається швидке зростання національної самосвідомості народу. Відтак, цю нагальну проблему має вирішувати сучасна школа. Національно-патріотична робота посідає провідну роль у вихованні молодого покоління. Вона сприяє введенню підростаючого покоління в систему цінностей українського суспільства, передбачає формування у нього основ громадянської культури. У ранньому шкільному віці необхідні ціннісні орієнтири можуть бути засвоєні на підсвідомому та емоційному рівні через залучення дітей до незамулених джерел народних традицій, звичаїв, фольклору.

Мистецька спадщина, акумулюючи емоційно-естетичний досвід поколінь, втілює і передає ціннісне ставлення до світу крізь призму етнонаціональної специфіки, тому вона є ефективним засобом виховання моральності, патріотичних почуттів, громадянської позиції. Цінності мистецтва важливі також з огляду на сучасне існування дітей і молоді в полікультурному просторі. Завдяки універсальності художньо-образної мови вони передають зрозумілу для різних народів смислову інформацію, дають змогу особистості вступати в невербальний діалог з різними культурами минулого і сучасності, розуміти інших і розширювати таким чином свій власний духовний світ, його унікальність і самобутність [8].

Змінюються часи, переоцінюються цінності, але залишається історія роду й держави, де тисячоліттями жила українська нація, в якій є свої традиції та звичаї і є нове сьогоднішнє, складне та тривожне. Але і нині дітей так само, як і колись, в усі часи, треба виховувати і вчити, прищеплювати певні поняття, розвивати їхні почуття, вміння, здібності, навички та добрі звички, щоб вони вирости гідними людьми, громадянами своєї держави [3].

Нині шкільна практика все частіше використовує національні джерела, традиції, звичаї, зміст української етнопедагогіки й етнопсихології. Досвід, набутий віками й сформований у вигляді

традицій і звичаїв, особливо яскраво виявляється у художньо-творчій діяльності дорослих і дітей. До них належать декоративне мистецтво, звичаї календарно-обрядових свят які є ефективними засобами естетичного виховання й різнобічного розвитку особистості.

Поняття традиція походить від лат. *Traditio* та перекладається – передача – це досвід, звичай, погляди, смаки, норми поведінки, що склалися історично і передаються з покоління в покоління. Мета традиції полягає в тому, щоб закріплювати й відтворювати в нових поколіннях уставлені способи життєдіяльності, типи мислення і поведінки [5].

Традиції, звичаї та обряди знаходять свій вияв у таких засобах народної культури – рідна мова, фольклор, систематична посильна праця, національні звичаї і культурно історичні традиції народу, народне мистецтво, ремесла і промисли, народні свята, обряди, символи й атрибути, народний календар, мудрі заповіді народної моралі, дитячі ігри та іграшки, народні знання і проповіді стосовно різних сфер життя людини і суспільства [5].

У філософській довідниковій літературі вказується, що традиційними стають норми поведінки, народний досвід, ідеї, погляди, смаки, звичаї, обряди, свята та інші форми соціальних і культурних явищ. Також традиції трактуються як елементи соціально-культурної спадщини, що історично склалися і передаються від покоління до покоління [1, с. 18].

Педагогічна наука виділяє традиції в сім'ї і традиції шкільні. Традиції в сім'ї розглядаються як «сукупність звичаїв і норм поведінки, прийнятих у сім'ї, що передаються від старшого покоління молодшому» [1, с. 19]. Традиції шкільні – це «звичаї, порядки, правила поведінки, що склалися в школі, які зберігає колектив та які передаються від одного покоління учнів до іншого» [1, с. 19]. Таким чином, як підкреслюється в словнику-довіднику з історії України, «традиції – це процес поза біологічної передачі від покоління до покоління усталених культурно-побутових особливостей» [4], соціальних і культурних явищ, що історично склалися. Отже, традиції складаються у суспільному житті певного народу, в сім'ї, школі, побуті, праці, моралі, мистецтві тощо.

Сучасні дослідники (В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко, З. О. Сергійчук) під національними традиціями розуміють «своєрідні віковічні духовні устої розвитку народу, нації, які втілюють у собі кращі досягнення в ідейному, моральному, трудовому і естетичному житті» [6, с. 92].

Звертаючись до проблем національних традицій, варто погодитися з думкою О. Вишневського про те, що виховний досвід народу закріплюється в традиціях, які «є виявом його історичної пам'яті, його самовизначення та оберегом культури, мови, релігії, звичаїв тощо... у кожній країні найголовнішим педагогом є народ, який сотні років нагромаджує педагогічний досвід, формує правила виховання зростаючого покоління»[2, с. 43]. Одночасно автор піддає різкій критиці сучасне українське виховання, вказуючи на те, що між українською традицією й сучасним вихованням – у сім'ї, закладах освіти – виникла певна духовна прірва.

Процеси, що нині відбуваються у сучасному суспільстві, призводять до руйнації сформованих стереотипів поведінки та традиційного сприйняття цінностей і художніх образів, сформованих в етнокультурному середовищі. Народне мистецтво – це тип творчості, що пов'язаний з народною самосвідомістю. В епоху розвитку масових комунікацій руйнується культурний шар суспільства, а також впроваджуються нові жанри мистецтва, під впливом телебачення та інтегрування нових технологій формується людина, відірвана від художньої культури, від народних традицій, а народна культура витісняється міськими формами колективної творчості.

Тому, на сучасному етапі особливо актуальною є проблема виховання у школярів позитивного ставлення до національних традицій. Про що говорив К. Д. Ушинський: «виховання, створене самим народом і побудоване на народних основах, має ту виховну силу, якої нема в найкращих системах, побудованих на абстрактних ідеях або запозичених в іншого народу. Народність є й досі єдиним джерелом життя народу в історії. Народ без народності тіло без душі, якому лишається тільки піддатися законові розкладу і зникнути в інших тілах, що, зберігають свою самостійність...тільки народне виховання є живим органом в історичному процесі народного розвитку» [9,с. 43–103].

Проблема навчання школярів на основі традицій українського народу займає значне місце в педагогічній теорії та практиці. Особливої уваги потребують такі питання, як визначення змісту мистецької освіти школярів, побудованої з урахуванням народних традицій українців; виявлення ефективних шляхів запровадження досвіду народного мистецтва в освітній процес сучасної школи; навчально-методичне забезпечення уроків мистецтва та позакласних

занять, побудованого на традиціях і звичаях українського народу [7, с. 92–93].

Звернення до традицій українського народу має неабиякий вплив на формування молодого громадянина – патріота нашої держави України.

Список використаних джерел:

1. Борисенко В. К. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців : навч. посіб. К. : Унісерв, 2000. 190 с.
2. Вишневський О. Орієнтири національного виховання. *Рідна школа*. 1994. № 6. С. 42–46.
3. Гуцан Л. А. Використання народних традицій у формуванні позитивного ставлення молодших школярів до праці як важливої складової формування громадянськості учня. URL: https://lib.iitta.gov.ua/708851/1/Hutsan_metod_sem_2017.pdf (дата звернення: 15.02.2021).
4. Історія України: Словник-довідник для студентів вищих навчальних закладів URL: <https://history.vn.ua/book/dictionary/377.html> (дата звернення: 15.02.2021).
5. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 176 с.
6. Основи національного виховання: Концептуальні положення / В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко, З. О. Сергійчук та ін. / За заг. ред. В. Г. Кузя та ін. К. : Інф.-видавн. центр «Київ», 1993. Ч. 1. 152 с.
7. Побірченко О. М., Толстогузова Л. С. Етнічні традиції декорування художнього текстилю. *Естетичні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін* матер. наук. практ. конф. (Умань, 18–19 квітня 2019 р.). Умань: АЛМІ, 2019. С. 45–48.
8. Про затвердження Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах та Комплексної програми художньо-естетичного виховання. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1_11290-04#Text (дата звернення: 15.02.2021).
9. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні. *Вибрані педагогічні твори: у 2 т. Т. 1.* К. : Радянська школа, 1983. С. 43–103.

Наталія Ульянова,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
інструментального виконавства
В. С. Калабська

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ СКРИПКОВОГО ВИКОНАВСТВА В ЕПОХУ РОМАНТИЗМУ

В даній публікації досліджено основні терміни, тенденції скрипкового виконавства епохи романтизму, особливості даної епохи, три етапи епохи романтизму та яскравих представників кожного етапу. Формування особливостей скрипкового виконавства пов'язане із низкою питань, зокрема й теоретико-методологічного характеру. Зміст масової культури обумовлений щоденними подіями, прагненнями та потребами, і скрипкове виконавство не є винятком – епоха романтизму збагатила мистецтво розмаїттям нових тем. Мета статті є обґрунтування тенденцій та особливостей скрипкового виконавства даної епохи романтизму.

Ключові слова: музичні інструменти, скрипкове виконавство, епоха романтизму, романтизм, струнні інструменти.

Музичні інструменти – це яскрава сторінка історії кожного народу. Вони виявляють багатство душі, особливості даного часу чи епохи, творчу вдачу нації, свідчать про високу матеріальну і духовну культуру людства. Смичкові інструменти належать до одних з найдавніших видів музичного інструментарію котрі набули поширення у різних народів на всіх континетах.

Людина ХХІ ст. вступає у нову епоху – епоху відповідальності кожного за суспільство і за себе. На сучасному етапі людство ще гостріше відчуває важливість і крихкість свого зв'язку з минулим. Як далеко ми відійшли від чудового ідеалу простоти, що панував у минулій сторіччя. Музичні інструменти, як і культура кожного народу, знають у своїй біографії драматичні і навіть трагічні сторінки. Тому в галузі сучасного мистецтвознавства все частіше висвітлюються проблеми присвячені розвитку виконавського мистецтва. Особливо місце у

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Матеріали

VIII Всеукраїнської студентської наукової конференції
(м. Умань, 18 березня 2021 р.)

Підписано до друку 30.04.2021 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 8,48
Тираж 120 прим. Замовлення № 1048

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19, вул. Садова, 2
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 3-51-33, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com
vizavisadova@gmail.com

